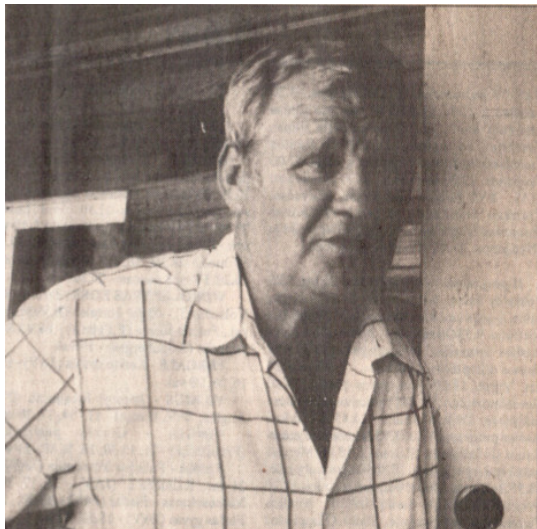

Parašė Tomas Arūnas RUDOKAS

Antradienis, 1992 Vasario 11 01:41 - Paskutinį kartą atnaujinta Antradienis, 2014 Kovo 25 02:17

- Atrodo, kad mažumos opozicija pamažu tampa dauguma, kuri, aišku, netylės, kaip siūlė V.Čepaitis. Ar tai reiškia, kad opozicija "ima valdžią"?

- Jei opozicija nebūtų draudžiama ir persekiojama, ji jokių būdu nedidėtų ir savaime virstų normaliu dialogu, naudingu abiem pusėms. Antra vertus, kvaila manyti, kad kokia nors valdžia gali bent kiek normaliau egzistuoti be opozicijos.

Todėl išvada aiški: jei kitaminčių gretos gausėja - kalta valdžia. Jeigu ji ir toliau nekeis savo egoistinės politikos, ateis toks laikas, kai ji bus priversta pasitraukti. Žmonės jau išbandė ir vienokių, ir kitokių žadėtojų, todėl kiti rinkimai leis jiems aiškiau susiorientuoti ir pasirinkti, nuosaikesnius ir labiau savo darbą išmanančius deputatus. Tačiau net optimaliausiomis politinės kovos sąlygomis prie naujos valdžios turės išlikti ir nauja opozicija. Jei pagrindinis žmogaus tobulėjimo įrankis yra sąžinė, tai visuomenėje - nuomonių kova.

- Jūsų laikraštis "Opozicija" - pirmasis toks aštriai atviras. Ar jau sulaukėte tokios pat atviros kritikos "iš už barikadų"? Papasakokite apie "Opoziciją" plačiau.

- Kol kas padoringos kritikos nėra, ateina tik įžeidinėjimai ir grasinimai, tačiau mes bet kokiomis sąlygomis nenusileisime iki "Lietuvos aido" lygio. Dauguma rašančių mums pritaria, nors su kai kuriais straipsniais ir nesutinka. Mes spausdiname ir spausdinsime visus korespondentus, jeigu jie bent šiek tiek prisilaikys žurnalistinės etikos. Kviečiame dalyvauti ir "pozicijos" gynėjus, tačiau norime, kad jie ginčytųsi argumentuotai, kaip stengiamės daryti mes. Sutikite, kad dabartinė baimė atvirai ir laisvai išsakyti savo mintis žmonėms išaugino didesnes kupras negu stagnacijos laikai. Mūsų pagrindinis tikslas padėti skaitytojams nusikratyti to baisaus dvasinio invalidumo ir įtikinti juos, kad valstybė turi tarnauti savo piliečiams, o ne jie valstybei.

- Ar kartais nesigailite, kad įsivėlėte į politinę kovą, kurioje tiek daug purvo (gerai, kad ne kraujo)? Kaip žiūrite į buvusių bendražygių išdaigas?

- Manyje visą laiką ima viršų rašytojas, o ne politikas. Tai, ką aš darau "savo" laikraštyje, nėra

Parašė Tomas Arūnas RUDOKAS

Antradienis, 1992 Vasario 11 01:41 - Paskutinį kartą atnaujinta Antradienis, 2014 Kovo 25 02:17

vien politika. Tai daugiau psichinė terapija. Štai, žiūrėkite, skaitykite, juk galima!.. Juk reikia priešintis. Aš opozicijoje buvau stagnacijos metais, toks esu šiandien, toks būsiu ir ateityje. Tai kiekvieno intelektualo privilegija ir pareiga. Baisiausia, kad mane lupa tie patys žmonės, kurie ir stagnacijos metais nesigailėjo prakeiksmų, o dabar, persivertę per galvą, vėl daro tą patį, tik kito šeimnininko naudai. O aš kas straipsnis, kas sakynys, vis primenu skaitytojams: žmonės, nepraraskite atminties, prisiminkite, kas jus paruošė šiai dienai ir kas įkūrė Sąjūdį! Žmogus be atminties - tiktai mankurtas. Tobulinkime save ir tokiu būdu tobulinsime visą visuomenę.

O dėl purvo?.. Viešpatie, kuo purvinesnis žmogus, tuo labiau savo purvais tepa kitus. Juk politikai dažniausiai vertina kitaminčius pagal savo sugedimo lygį. Man labai malonu pažymėti, kad daug buvusių aršių mano priešininkų šiandien tapo draugais ir bendraminčiais. Na, o kai dėl tokių, kaip V.Čepaitis arba A.Terleckas, jie negali būti nei draugais, nei normaliais priešininkais. Tai mums žinomų įstaigų užprogramuoti žmonės, ir jie "sąžiningai" veikia pagal tų įstaigų instrukcijas. Tai bedvasiai robotai, savo prigimtimi - mizantropai, o ne politikai.

- Jeigu bus renkamas prezidentas, kokią alternatyvą matote Vytautui Landsbergiui?

- Jeigu Lietuvoje jau nebėra kitų kandidatūrų, išskyrus Landsbergį, tada mums vėl reikia kokios nors naujos okupacijos arba mažų mažiausiai - Lenkijos protektorato. Mano tvirtu įsitikinimu, Landsbergis - politikas mėgėjas, lygiai toks pat iš jo ir muzikantas, ir pirmo atskyrio šachmatų teorijos žinovas. Mėgėjiškumas - tai provincialo dalia ir nelaimė. Mėgėjiškumas politikoje - tai baisi grėsmė, kad panašūs vyrai ir visą mūsų kraštą pavėrs nuošalia provincija, nes kitokiomis sąlygomis jie negali tarpti ir išsilaikyti.

Jeigu jums reikia pavardžių, galėčiau pasiūlyti šimtus, tačiau neleidžia interviu apimtis. Priminsiu tik spaudoje minėtas: K.Antanavičius, A.Brazauskas, Just. Marcinkevičius, V.Adamkus, R.Povilionis.

- Ar galėtumėte paminėti keletą svarbiausių Lietuvos ateities forumo darbų? Kai kam susidarė įspūdis, kad LAF-as tėra kalbų klubas.

- Didžiausias šios organizacijos žygdarbis, kad ji savo rėmimo grupes įkūrė visuose Lietuvos miestuose ir rajonuose, nežiūrint siaubingų landsbergininkų atakų. Gaila, kad jam neužteko kvapo surengti savo suvažiavimą. Aš pats gana dažnai pakritikuoju mūsų Koalicinės tarybos veiklą, bet tai mūsų demokratijos principas. Nenorėčiau sutikti, kad tai vien tik "kalbų klubas". Daug ten pas mus oratorių, kurie įsimyli savo kalbas ir lyg narcizai paskui negali atsipalaiduoti nuo per daug "brangių" minčių. Bet tai šiandien visur vešintis inteligentiškasis egoizmas, kuriuo mes sergame visi. Galų gale, bet kokius veiksmus turi pagimdyti ir paruošti ŽODIS. Šito iš mūsų forumo neatimsi. Čia susitelkęs beveik visas mūsų respublikos pažangus intelektas.

- O vis dėlto, ar nejaučiate apmaudo, kad iš žymaus Sąjūdžio veikėjo tapote ne mažiau žymiu autsaideriu?

- Ne, nesijaučiu, nes niekada juo nebuvau. Tikrojo Sąjūdžio autsaideriais tapo tie žmonės, kurie sulindo į valdžią ir išdavė šio judėjimo idėjas, nusikratydami purvinais politiniais metodais bent kiek iškilesnių žmonių pagal seną nedorų veikėjų principą: kad ir durnas, bile savas. Kaip galima pavadinti autsaideriais A.Juozaitį, K.Antanavičių, V.Radžvilą, Just.Marcinkevičių, A.Žebriūną ir daugelį kitų iniciatyvinės grupės narių? Jie pasitraukė norėdami išlikti teisūs. Vadinasi, jiems priklauso ateitis. O politikoje arba visuomeninėje veikloje, man rodos, kur kas geriau laikinas pralaimėjimas negu laikina pergalė.

- Prisiminkime Jūsų kalbą Maskvoje, kultūros žmonių kongrese (nepamenu, kaip vadinosi tas renginys), kur Jūs kalbėjote apie Lietuvoje gimstantį jauną ir plėšrų kapitalizmą. Televizija parodė būtent šią ištrauką. Tuomet Lietuvoje buvo didžiulė politinė įtampa, nepriklausomybė kabėjo ant plauko, tad jūsų žodžiai buvo sutikti

Parašė Tomas Arūnas RUDOKAS

Antradienis, 1992 Vasario 11 01:41 - Paskutinį kartą atnaujinta Antradienis, 2014 Kovo 25 02:17

nedviprasmiškai. Kaip ten buvo iš tikrųjų?

- Tai, ką rašė "Lietuvos aidas" ir televizijoje kalbėjo Landsbergis, - viskas išlaužta iš piršto. Visu pirma, aš įspėjau M.Gorbačiovą ir priminiau jam taip vadinamą Robespjero dėsnį: žmogus, pradėjęs revoliuciją ir nesuvaldęs jos procesų, tampa tos revoliucijos auka.

Apie kapitalizmą sakiau, kad mes sugrįžtame prie jauno, žiauraus kapitalizmo, kuris savo veikloje nesitaikstys su jokiais sentimentais. Ir kol jis nesukaups pakankamai lėšų savo egzistavimui, jis nesustos prieš jokią įstatymą. Todėl nereikia jo lyginti arba kopijuoti nuo JAV ar Anglijos, nes čia jį pažabojo tris šimtus metų trukusi darbo žmonių, profsajungų ir pavienių asmenų kova bei visuomenės priimti įstatymai. Todėl nesuprantu, kuo čia dėta viena Lietuva? Apie ją nebuvo nė žodžio. Jeigu mano oponentai būtų buvę padoresni, jie būtų perspausdinę visą mano kalbą iš centrinių laikraščių, o ne vieną kitą perfrazuotą ir tyčia iškraipytą ištrauką.

O nepriklausomybė? Ji tada nekabėjo ant plauko. Savo kalboje aš priminiau M.Gorbačioviui, kad ne tik mums, bet ir rusams nebėra kito kelio. Cituoju: "atstatyti tvirtą centrą neįmanoma, nes istorija nieko nereanimuoja". Ir toliau: visa M.Gorbačiovo nelaimė, kad jis nuolatos vėluoja 1-2 metus.

Be to, kodėl aš privalėjau pasiklausti pono Landsbergio, galima man važiuoti pas Gorbačiovą, ar ne? Esu rašytojas. Ir jeigu mane šiandien pasikviestų Saadamas Huseinas, aš nieko nepasiklausęs būtinai nuvažiuočiau.

- Ką galvojate apie dabartinę kultūros padėtį? Kas čia galėtų pagelbėti - kunigai, deputatai, ministrai, menininkai?

- Ką čia begalvosi, jeigu kultūra merdi pilna to žodžio prasme. Baisiausia, kad prisidengdami desovietizacijos isterija, mes užsimojome ne prieš blogą literatūrą, meną, muziką, bet prieš landsbergininkams nepatinkančius žmones. Kaip prie Stalino, šiandien vėl proteguojami aukšto rango grafomanai, prisitaikėliai ir "savi žmonės".

Kas galėtų padėti? Bažnyčia? Ji niekada ir nieko nekūrė, tačiau du tūkstančius metų buvo pagrindinis meno užsakovas. Ar nevertėtų kunigams vėl prisiminti šią gražią tradiciją?.. Tačiau šiandien kunigai politikuoja daugiau už pasauliečius.

Kuo gali padėti kultūrai dabartiniai deputatai? Niekuo, nes jie patys yra labai menkos dvasinės kultūros žmonės. Pasiklausius kai kurių iš jų kalbų, pasijunti Hitlerio Vokietijoje arba kokiam nors zulusų kaime.

Ministrai? Jiems nėra kada. Jie užimti privatizacija ir daro viską, kad pati didžiausia dalis nubyrėtų į jų kišenes. Man rodos, jie puikiai įsisavino Rotšildo žodžius, kad revoliucijų metu uždirbami milijardai.

Belieka menininkai, nes skęstančiųjų gelbėjimas yra pačių skęstančiųjų reikalas. Tam tikslui jiems reiktų susivienyti į vieną stiprią kūrybinę organizaciją ir imti valdžią už gerklės. Bet tai neįvyks. Laimės inteligentiškasis egoizmas. Dabar menininkai užimti patriotizmo ir ištikimybės naujai valdžiai dalybomis. Kuris garsiausiai apsišauks, tas greičiausiai prilįs prie valdžios lovio.

- Parašėte satyrinę knygą "Abrakadabra". Gal bus tęsinys? Apskritai, ką dabar rašote? Manau, vaikai taip pat pasiilgo Vytauto Petkevičiaus knygų.

- Dar niekada taip smagiai nedirbau, kaip dabar. Baigiu knygą apie Sąjūdžio gimimą ir per daug ankstyvą jo numarinimą. Rašau "Abrakadabros" ketvirtąją dalį: "Landsknechtas valdžioje". Padėjau atauti knygėlę vaikams "Ežys tremtinys". Daug dirbu publicistikos srityje. Štai todėl ir atsisakiau man siūlomos deputatystės Naujojoje Vilnioje.

- Praėjusius metus būtų galima pavadinti "KGB metais". Čia ir J.Marcinkevičiaus "Pušis, kuri juokėsi", čia ir V.Čepaičio "Juozas, kuris nejuokauja". Kas juoksis paskutinis?

- Paskutiniai juoksis - padorumas ir talentas. Tikrai tokiam niekšui kaip Čepaitis galėjo ateiti į

Parašė Tomas Arūnas RUDOKAS

Antradienis, 1992 Vasario 11 01:41 - Paskutinį kartą atnaujinta Antradienis, 2014 Kovo 25 02:17

galvą mintis - apkaltinti J.Marcinkevičių bendradarbiavus su KGB. Aš puikiai žinau visą "Fygos lapo" istoriją, į kurią buvo įmaišyti T.Venclova, A.Štromas, Likas ir Paleckytė. Puikiai atsimenu visus Dailės instituto studentų nuotykius, į kuriuos buvo pakliuvę S.Krasauskas, G.Baravykas, A.Tarabilda, R.Kalpokas, Kisarauskas ir dar keli žmonės. Tą bylą aš gavau iš savo pirmtako, atėjęs dirbti į komjaunimo centro komitetą. Visi tie dokumentai buvo perduoti mums ir niekas iš tų kaltinamųjų nenukentėjo. Jie buvo visokiais būdais išsukti. Tai padarėme mes, prakeiktieji. Nepavyko tik Tarabildai. Jis metams buvo pašalintas iš instituto, pateko kariuomenėn ir ten gavo sunkią traumą.

Iš kur šią medžiagą paėmė J.Marcinkevičius? Jos nereikėjo iš niekur imti, apie tai ilgai diskutavo komjaunimo organizacijos, rašė spauda. Paskutinius tos bylos likučius perdaviau Nijolei Krasauskienei po jos vyro Stasio mirties. Nežinau, koku būdu į šią nešvarią kompaniją įsimaišė mano kolega Tomas Venclova? Kur kas įdomiau, ko ir kaip į Vakarus išvažiavo A.Sniečkaus augintinis ponas Štromas ir ko pas jį važinėjo KGB kurjeris ponas Čepaitis?

- Dėkoju už pokalbį.

Kalbėjosi

Tomas Arūnas RUDOKAS